

HET GEHEIM ACHTER 'MADE IN FRIESLAND'

Wat er aan goederen wordt geproduceerd gaat het hele land, zelfs de hele wereld over. Maar het belangrijkste exportproduct van de Friezen is hun eigenzinnige mentaliteit. 'Hier geldt nog: een man een man, een woord een woord.'

Het Friese volkslied bezingt de *frije sin* van zijn bewoners en omschrijft dat als *rjocht, sljocht* en *trou*, rechtdoorzee en trouw. Nuchterheid, stelt Ger Jaarsma (49), is het wezenskenmerk van Friese ondernemers. 'Friezen voelen een sterke drang naar vrijheid. Ook in het zaken doen. Daarbij horen heldere afspraken die je ook gewoon mondeling kunt maken. Een man een man, een woord een woord. Dat geldt hier nog meer dan in de rest van Nederland.'

Het Friese zakelijke netwerk is hecht, weet Jaarsma, die er zelf middenin zit. De vorig jaar aangetreden voorzitter van makelaarsvereniging NVM is een geboren Leeuwarder. Hij is de eerste NVM-voorzitter die niet uit de makelaardij komt, maar wel een echte ondernemer is. Hij bekleedt commissariaten bij Rabobank Leeuwarden-Noordwest, Omrop Fryslân en de Friese sociale werkplaats Caparis. Ook is hij voorzitter van de raad van commissarissen van ROC Friese Poort. Voor Jaarsma zijn mondelinge afspraken goed te maken in Friesland, mede omdat het Friese zakennetwerk overzichtelijk is. 'Men kent elkaar hier bij naam. En iedere ondernemer voelt zich ook echt Fries. Friezen doen graag langdurig zaken met elkaar. Je mag best een keer een misser maken; dat hoeft geen effect te hebben op de zakenrelatie.'

HARD WERKEN

Peter Scherjon (41) coacht ondernemers vanuit MKB Werkpleats in Gytsjerk (Giekerk). Bovendien beheert hij de

'Werkgevers weten: Friezen komen altijd opdagen. Dat past bij hun mentaliteit'

Ger Jaarsma

zevenduizend leden tellende Facebook-pagina Ondernemers in Fryslân. Tijdens zogenaamde 'kanssessies' brengt hij groepen bij elkaar. 'Er wordt vaak gezegd dat Friezen gesloten zijn, maar dat klopt niet. In mijn sessies is hun bereidheid om zich kwetsbaar op te stellen, het echte verhaal te vertellen, juist groot.' Schaamte en schroom kennen Friezen niet, stelt Scherjon. Waar Friezen wel wat meer van mogen hebben? 'Friezen zijn vaak bescheiden. We mogen best wat meer *grutsk*, trots op onze successen zijn.' Die bescheidenheid hoort bij de Friese opvoeding, erkent Jaarsma. Hard werken is ook een vanzelfsprekendheid. 'Aan ziek zijn doen we liever niet. Iedereen komt hier op tijd uit bed.' Die gewoonte kan soms dwingend zijn, zegt Jaarsma. 'Ik heb mijn kinderen weleens van school moeten halen omdat ze toch echt griepiger waren dan het mij 's ochtends leek.'

INTERNATIONAAL SUCCES

Buiten de provincie wordt het harde werken van de gemiddelde Fries gewaardeerd. Jaarsma: 'Toen ik nog als manager van een uitzendbureau werkzaam was, had ik veel Friese technici over het hele land gedetacheerd. En busjes vol bouwvakkers rijden in alle vroegte nog de polder in om er te werken. Werkgevers weten: Friezen komen altijd opdagen. En moeten ze om zeven uur beginnen, dan staan ze er al om half zeven. Dat hoort bij de mentaliteit.'

Met zijn arbeidsethos boekt de ondernemende Fries ook successen. De Friese economie bloeit door de melkveehouderij, de voedingsmiddelenproductie en de maakindustrie. Met hun stamboekrunderen overtroeven Friese veehouders collega's over de hele wereld. En bijna de helft van de goederen *made in Friesland* gaan naar landen buiten de Europese Unie. De lokale handelsgeest heeft diepe wortels: in onze zeventiende-eeuwse Republiek waren Friese schippers heer en meester.

ROESTVASTE KWALITEIT

Rense Westra (47) drijft zo'n onderneming die de wereldmarkt bedient. Negen van de tien machines, apparaten en plaat- en constructiewerken die Westra

Roestvaststaalindustrie maakt, gaan vanuit Ealahuzen (Elahuizen) naar het buitenland. Westra: 'Denk aan filterinstallaties voor wasserijen in Las Vegas of Melbourne, kaasproductielijnen in fabrieken in Polen, een snoepfabriek in Rusland, reinigingsinstallaties in Zweden.' Dat de metaalbranche in Friesland sterk ontwikkeld is, dankt het aan de dominantie op zuivel gerichte landbouw. 'Ook wij zijn ooit gestart als hoof- grof- en kachelsmid voor agrariërs.' Zijn onderneming telt 45 vaste werknemers en heeft een jaaromzet van 5 miljoen euro. Een groep monteurs van Westra vliegt de hele wereld over, om ter plaatse montagewerk te doen. 'Waarom Amerikanen, Russen en Chinezen hun productiemachines door ons laten bouwen? Op die afstand zijn onze machines en installaties en onze monteurs zeker niet de goedkoopste in de markt. Het moet dus wel zitten in onze

Arbeiders in schaftkeet, Friesland (1959)

allround dienstverlening. Ik ben daar zeker van. We zijn gewend om betrouwbaar vakwerk te leveren.'

CULTUURVERSCHIL

De keerzijde van die no-nonsense houding, stiptheid en betrouwbaarheid? Een Fries houdt niet van wachten. Jaarsma, lachend: 'Nederlanders zullen nooit Friezen worden. Daar heb ik me bij neergelegd.' Als NVM-voorzitter heeft Jaarsma vaak afspraken buiten de provincie. Daar vallen ook andere cultuurverschillen op. 'In Zeeland en Limburg eindigen afspraken die om elf uur beginnen pas om twee uur, als de lunch achter de kiezen is. In Friesland zou zo'n afspraak strak om twaalf uur zijn afgelopen.' Voor Jaarsma heeft thuiskomen de voorkeur boven een hotelovernachting. 'Mijn dag is pas rond als ik bij Lemmer, Wolvega of Harlingen weer de provincie binnenrijd.' [WG]